

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Фінансове право»

на тему:

**«Правові основи функціонування Фонду
гарантування вкладів фізичних осіб »**

Студентка групи: ПР-35

Яснюк Анастасія Константинівна

Керівник: д. філ. з права, доц. Кузь Т. В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	6
1.1. Поняття та сутність системи гарантування вкладів фізичних осіб.....	6
1.2. Історія становлення системи гарантування вкладів в Україні.....	7
Висновки до розділу 1.....	11
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВИЙ СТАТУС ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	12
2.1. Правова природа та нормативно-правове регулювання діяльності Фонду.....	12
2.2. Функції та повноваження Фонду.....	14
Висновки до розділу 2.....	17
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДУ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	19
3.1. Порядок відшкодування вкладів фізичним особам.....	19
3.2. Участь Фонду у виведенні неплатоспроможних банків з ринку.....	21
3.3. Проблеми та перспективи вдосконалення діяльності Фонду.....	24
Висновки до розділу 3.....	27
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Сучасний етап розвитку фінансової системи України характеризується підвищеною увагою до забезпечення стабільності банківського сектору та захисту прав вкладників. Одним із ключових інструментів реалізації такої політики виступає Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, діяльність якого спрямована на відновлення довіри населення до банківських установ і мінімізацію негативних наслідків фінансових криз. Умови економічної нестабільності, реформування банківської системи та інтеграційні процеси України до європейського правового простору зумовлюють необхідність глибокого дослідження правових основ функціонування зазначеного інституту.

Актуальність теми курсової роботи полягає в тому, що ефективність діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб безпосередньо впливає на рівень захищеності вкладників, стабільність фінансової системи та інвестиційну привабливість держави. У сучасних умовах важливим є не лише практичне функціонування Фонду, а й удосконалення його правового регулювання, з урахуванням міжнародного досвіду та національних особливостей правової системи.

Метою курсової роботи є комплексне дослідження правових основ функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, визначення його правового статусу, а також аналіз особливостей діяльності та проблем правового регулювання у відповідній сфері.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- розкрити поняття та сутність системи гарантування вкладів фізичних осіб;
- проаналізувати історію становлення системи гарантування вкладів в Україні;
- визначити правову природу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- дослідити нормативно-правове регулювання діяльності Фонду;
- охарактеризувати функції та повноваження Фонду;
- проаналізувати порядок відшкодування вкладів фізичним особам;
- розглянути участь Фонду у виведенні неплатоспроможних банків з ринку;
- виявити проблеми правового регулювання та визначити напрями його вдосконалення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб.

Предметом дослідження є правові норми, що регулюють діяльність Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також практика їх застосування.

Методи дослідження. У процесі написання курсової роботи використано загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, зокрема: аналіз і синтез — для визначення сутності досліджуваних явищ; формально-юридичний метод — для дослідження норм законодавства; порівняльно-правовий метод — для зіставлення національного та міжнародного досвіду; системний метод — для комплексного дослідження функціонування Фонду.

Нормативно-правову основу дослідження становлять Конституція України, закони України, зокрема Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», а також інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банківської системи.

Структура курсової роботи зумовлена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, що включають підрозділи, висновків та списку використаних джерел.

Значущість дослідження правових основ функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб також зумовлюється необхідністю підвищення рівня фінансової грамотності населення та формування стабільного банківського середовища. Вкладники повинні мати впевненість у захисті своїх коштів, що безпосередньо пов'язано з ефективністю механізмів гарантування та прозорістю діяльності відповідних інституцій. Саме тому належне правове забезпечення функціонування Фонду виступає важливою передумовою економічної безпеки держави.

Окремої уваги потребує питання адаптації національного законодавства до європейських стандартів у сфері гарантування вкладів. У контексті євроінтеграційних процесів Україна поступово впроваджує міжнародні підходи до регулювання фінансового сектору, що вимагає вдосконалення правових механізмів діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Це стосується

як порядку відшкодування коштів вкладникам, так і процедур виведення неплатоспроможних банків з ринку.

Крім того, практика функціонування Фонду свідчить про наявність певних проблемних аспектів, зокрема щодо ефективності реалізації його повноважень, взаємодії з іншими органами державної влади та достатності фінансових ресурсів для виконання покладених завдань. У зв'язку з цим виникає необхідність комплексного аналізу чинного законодавства та визначення напрямів його вдосконалення з метою підвищення ефективності функціонування систем гарантування вкладів фізичних осіб.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

1.1. Поняття та сутність системи гарантування вкладів фізичних осіб

Система гарантування вкладів фізичних осіб є важливим елементом фінансової інфраструктури держави, спрямованим на забезпечення захисту грошових коштів громадян, розміщених у банківських установах. Її запровадження зумовлене необхідністю мінімізації ризиків втрати заощаджень населення у випадку фінансової неспроможності банків, а також підтримання стабільності банківського сектору загалом [1, с. 12].

У загальному розумінні система гарантування вкладів являє собою сукупність правових, фінансових та організаційних заходів, які забезпечують відшкодування коштів вкладникам у разі визнання банку неплатоспроможним. В Україні функціонування цієї системи покладено на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який виступає спеціалізованою державною установою та виконує функції гаранта повернення депозитів у межах, визначених законодавством [2, с. 45].

Варто зазначити, що становлення системи гарантування вкладів є результатом розвитку банківського сектору та посилення вимог до фінансової безпеки. У сучасних умовах банківська діяльність пов'язана з підвищеними ризиками, що зумовлює необхідність існування механізмів захисту вкладників як найбільш вразливої категорії учасників фінансового ринку [3, с. 18].

Сутність системи гарантування вкладів полягає у формуванні механізму колективного страхування ризиків вкладників. Банківські установи, які залучають депозити фізичних осіб, зобов'язані брати участь у цій системі шляхом сплати регулярних внесків до відповідного фонду. Акумуляовані кошти використовуються для здійснення гарантованих виплат вкладникам у разі настання страхового випадку — ліквідації або неплатоспроможності банку [4, с. 78].

Окрему увагу слід приділити принципу обов'язковості участі банків у системі гарантування. Такий підхід забезпечує рівні умови функціонування фінансових установ та унеможливорює ухилення банків від виконання

зобов'язань щодо захисту вкладників. Крім того, це сприяє формуванню стабільного та передбачуваного фінансового середовища [5, с. 33].

Важливим елементом є також встановлення гарантованої суми відшкодування. Вона визначається державою і може переглядатися залежно від макроекономічної ситуації, рівня інфляції та загального стану банківської системи. Такий механізм дозволяє підтримувати баланс між соціальним захистом населення та фінансовими можливостями системи гарантування [6, с. 101].

Крім того, система гарантування вкладів виконує низку взаємопов'язаних функцій. Захисна функція полягає у безпосередньому відшкодуванні коштів вкладникам. Стабілізаційна функція спрямована на запобігання панічним настроям серед населення та відтоку депозитів з банків. Регулятивна функція проявляється у впливі на поведінку банківських установ щодо управління ризиками та ліквідністю [7, с. 64; 8, с. 27].

Також важливим є те, що система гарантування вкладів сприяє підвищенню загального рівня довіри до банківської системи. Довіра населення є ключовим фактором розвитку депозитного ринку, оскільки саме вона визначає готовність громадян розміщувати свої заощадження у банківських установах [9, с. 52].

Додатково слід відзначити, що ефективність функціонування системи значною мірою залежить від прозорості процедур відшкодування та швидкості виплат. Чим оперативніше вкладники отримують компенсації, тим вищим є рівень довіри до фінансової системи в цілому [10, с. 41]. Система гарантування вкладів також має значення для макроекономічної стабільності, оскільки зменшує ймовірність банківських криз, пов'язаних із масовим вилученням депозитів. Таким чином, вона виступає важливим елементом антикризового механізму держави [11, с. 19; 12, с. 58].

1.2. Історія становлення системи гарантування вкладів в Україні

Історія становлення системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні є складним і багатоступеневим процесом, який безпосередньо пов'язаний із формуванням національної банківської системи після здобуття незалежності. У

перші роки існування держави фінансовий сектор перебував у стані інституційної нестабільності, що проявлялося у слабкій капіталізації банків, недостатньому державному регулюванні та високому рівні ризиків для вкладників. У таких умовах відсутність ефективного механізму захисту депозитів призводила до втрати заощаджень населення у випадках банкрутства банківських установ, що негативно впливало на рівень довіри до фінансової системи загалом [17, с. 14].

У 1990-х роках банківська система України перебувала на етапі становлення та адаптації до ринкових умов. Відсутність чіткої правової бази у сфері гарантування вкладів зумовлювала необхідність пошуку механізмів захисту прав вкладників. Саме в цей період формується усвідомлення того, що стабільність банківського сектору неможлива без створення спеціального інструменту, який би забезпечував компенсацію втрат фізичних осіб у разі неплатоспроможності банків [18, с. 26].

Перші законодавчі ініціативи у сфері гарантування вкладів були спрямовані на створення базових правових засад функціонування відповідної системи. Наприкінці 1990-х років було закладено концепцію формування спеціалізованого державного механізму, який мав би здійснювати акумулювання коштів банків та забезпечувати виплати вкладникам у визначених законом межах. Це стало важливим кроком у напрямі інституціоналізації захисту банківських депозитів [19, с. 31].

Подальший етап розвитку пов'язаний із створенням та посиленням ролі Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який став центральним елементом системи гарантування вкладів. На цей орган було покладено функції управління фінансовими ресурсами системи, здійснення контролю за банками-учасниками та організація виплат гарантованого відшкодування вкладникам у разі настання неплатоспроможності банку [20, с. 38].

У 2000-х роках система гарантування вкладів поступово трансформувалася у більш структуровану та фінансово стійку модель. Було вдосконалено механізми формування ресурсної бази Фонду, запроваджено більш чіткі правила участі банків у системі, а також поступово збільшено гарантований

розмір відшкодування. Це сприяло зміцненню довіри населення до банківської системи та активізації процесів залучення депозитів [21, с. 44].

Світова фінансова криза 2008 року стала важливим випробуванням для національної банківської системи. У цей період різко зросла кількість проблемних банків, що створило підвищене навантаження на систему гарантування вкладів. У відповідь на кризові явища було здійснено ряд антикризових заходів, зокрема підвищено гарантовану суму відшкодування та посилено роль Фонду у процесах захисту вкладників [22, с. 49].

Наступний етап реформування відбувся у 2012 році, коли було суттєво оновлено законодавчу базу, що регулює діяльність системи гарантування вкладів. Зміни були спрямовані на підвищення ефективності роботи Фонду, розширення його повноважень, а також удосконалення процедур виведення неплатоспроможних банків з ринку. Це дозволило підвищити стійкість системи до фінансових шоків та покращити механізми захисту вкладників [23, с. 34].

Після 2014 року система гарантування вкладів функціонувала в умовах глибокої банківської кризи, що супроводжувалася масовим виведенням банків з ринку. Незважаючи на значне навантаження на фінансові ресурси, система продемонструвала свою ефективність, забезпечивши виконання зобов'язань перед вкладниками в межах гарантованих сум. Це стало підтвердженням її ключової ролі у забезпеченні стабільності банківського сектору [24, с. 27].

Додатково слід зазначити, що формування системи гарантування вкладів в Україні відбувалося під впливом міжнародного досвіду функціонування аналогічних інституцій у країнах Європейського Союзу та США, де подібні механізми захисту вкладників були запроваджені значно раніше. У наукових джерелах наголошується, що саме запозичення міжнародних підходів стало основою для формування принципу обов'язкової участі банків у системі гарантування та централізованого управління компенсаційними фондами [17, с. 15].

Водночас розвиток системи гарантування вкладів в Україні значною мірою визначався внутрішніми фінансово-економічними кризами, які неодноразово виявляли слабкі сторони банківського сектору. Як зазначається у науковій

літературі, кожна криза ставала стимулом для вдосконалення законодавства та розширення функціональних можливостей системи, зокрема щодо підвищення оперативності виплат вкладникам [18, с. 27; 19, с. 31].

Суттєвим етапом розвитку системи стало поступове підвищення гарантованої суми відшкодування. У працях дослідників підкреслюється, що це мало безпосередній вплив на рівень довіри населення до банківських установ, оскільки зменшувало ризики втрати заощаджень та стримувало панічне вилучення депозитів у кризові періоди [20, с. 38].

Окремо слід звернути увагу на посилення регуляторної ролі держави у банківському секторі. Згідно з науковими підходами, запровадження більш жорстких вимог до банків-учасників системи гарантування (щодо капіталізації, ліквідності та звітності) дозволило суттєво підвищити стійкість фінансової системи загалом [21, с. 44; 22, с. 49].

Сучасний етап розвитку системи характеризується переходом від реактивної моделі реагування на банкрутства банків до превентивного підходу, що передбачає раннє виявлення фінансових ризиків та їх мінімізацію. Як відзначається у дослідженнях, така трансформація дозволяє зменшити навантаження на систему гарантування та підвищити її ефективність у довгостроковій перспективі [23, с. 34; 24, с. 27].

Важливим чинником подальшого розвитку системи гарантування вкладів в Україні стало посилення інтеграційних процесів з Європейським Союзом. У контексті гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами відбувається поступове наближення моделей захисту вкладників до практик, передбачених директивами ЄС. Це стосується, зокрема, удосконалення механізмів фінансування системи, скорочення строків виплат відшкодування та підвищення рівня захисту прав вкладників [21, с. 45; 22, с. 50].

Крім того, сучасні дослідження підкреслюють, що ефективність системи гарантування вкладів значною мірою залежить не лише від правового регулювання, а й від рівня довіри населення до фінансових інституцій. У цьому контексті важливу роль відіграє інформаційна відкритість діяльності системи, а також своєчасне інформування громадян про гарантії та порядок отримання

відшкодування. Це дозволяє зменшити панічні настрої та забезпечити стабільність депозитного ринку навіть у періоди економічної нестабільності [23, с. 35; 24, с. 28].

Висновок до розділу 1

У першому розділі курсової роботи було комплексно досліджено теоретико-правові засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, а також особливості її становлення та розвитку в Україні. У ході аналізу встановлено, що система гарантування вкладів є невід’ємною складовою сучасної банківської інфраструктури, яка виконує ключову роль у забезпеченні фінансової безпеки громадян і підтриманні стабільності банківського сектору. Вона базується на поєднанні правових, організаційних та фінансових механізмів, що спрямовані на відшкодування коштів вкладникам у разі неплатоспроможності банківських установ.

Окрему увагу приділено сутності цієї системи як своєрідного інструменту колективного захисту ризиків, що виникають у процесі банківської діяльності. З’ясовано, що її ефективність значною мірою залежить від рівня нормативного регулювання, обов’язковості участі банків у системі та належного формування фінансових ресурсів для здійснення виплат.

Важливим результатом дослідження стало також розкриття історичних етапів становлення системи гарантування вкладів в Україні. Встановлено, що її розвиток відбувався поступово, під впливом трансформацій банківського сектору, економічних кризових явищ та необхідності адаптації до міжнародних стандартів. Кожен етап реформування супроводжувався удосконаленням законодавства, розширенням гарантій для вкладників та підвищенням ролі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Узагальнюючи, можна відзначити, що формування та розвиток системи гарантування вкладів в Україні стало важливим чинником підвищення довіри населення до банківських установ, зменшення ризиків втрати заощаджень та зміцнення загальної стійкості фінансової системи держави

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВИЙ СТАТУС ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

2.1. Правова природа та нормативно-правове регулювання діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

Правовий статус системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні є складним інституційним явищем, що поєднує елементи публічного управління, фінансового права та спеціального банківського регулювання. Центральним елементом цієї системи виступає Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який виконує функції спеціалізованої державної установи, що забезпечує реалізацію гарантій захисту вкладів фізичних осіб у банках.

З правової точки зору Фонд не є класичним органом виконавчої влади, однак наділений публічно-владними повноваженнями, що дозволяє йому здійснювати регулятивний вплив у сфері банківської діяльності. Такий підхід у юридичній доктрині визначається як **публічно-правовий інституційний фонд**, діяльність якого поєднує фінансові та адміністративні функції [25, с. 18; 26, с. 22].

Нормативно-правове регулювання діяльності Фонду ґрунтується насамперед на Конституції України, яка закріплює принципи захисту права власності та стабільності фінансової системи, а також на спеціальному законодавстві, зокрема Законі України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Саме цей закон визначає правовий статус Фонду, його завдання, функції, порядок формування коштів та механізм взаємодії з банками-учасниками системи [27, с. 30].

Окрему роль у правовому регулюванні відіграють підзаконні нормативно-правові акти, які деталізують процедури роботи Фонду. До них належать постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти Національного банку України, а також внутрішні регламенти самого Фонду. Вони регулюють порядок виведення неплатоспроможних банків з ринку, механізм здійснення виплат вкладникам та управління активами ліквідованих банків [28, с. 41].

Важливою особливістю правової природи Фонду є його автономність у прийнятті рішень у межах визначених законом повноважень. Це означає, що Фонд має самостійність у фінансовому управлінні, формуванні ресурсів та організації виплат вкладникам, що дозволяє оперативно реагувати на кризові ситуації у банківському секторі [25, с. 20].

Крім того, діяльність Фонду має міжінституційний характер, оскільки він тісно взаємодіє з Національним банком України, Міністерством фінансів та іншими органами державної влади. Така взаємодія забезпечує комплексний підхід до регулювання банківської системи та підвищує ефективність реалізації гарантійних механізмів [26, с. 24; 27, с. 32].

Загалом нормативно-правова база діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб характеризується багаторівневою структурою, яка включає як загальні конституційні засади, так і спеціальні норми банківського законодавства. Це дозволяє забезпечити стабільність функціонування системи гарантування та її адаптацію до змін економічного середовища [28, с. 42].

Важливою складовою правового регулювання діяльності Фонду є принцип фінансової самостійності, який передбачає, що основним джерелом формування його коштів є регулярні внески банків-учасників системи гарантування. Такий підхід дозволяє мінімізувати пряме навантаження на державний бюджет і забезпечує функціонування системи за принципом колективної відповідальності фінансових установ за ризики банківської діяльності [27, с. 33; 28, с. 43].

Окремо слід відзначити, що правове регулювання діяльності Фонду постійно розвивається під впливом необхідності адаптації до фінансових кризових ситуацій та європейських стандартів регулювання банківського сектору. У цьому контексті особливого значення набуває посилення інструментів раннього реагування на неплатоспроможність банків та розширення повноважень Фонду щодо управління проблемними активами, що підвищує ефективність усієї системи гарантування вкладів [25, с. 21; 26, с. 25].

2.2. Функції та повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

Функціональне призначення Фонд гарантування вкладів фізичних осіб у системі фінансової безпеки держави полягає у забезпеченні ефективного механізму захисту прав вкладників банківських установ та підтриманні стабільності банківського сектору. У правовій доктрині Фонд розглядається як спеціалізований інституційний елемент публічного права, що поєднує адміністративні, фінансові та компенсаційні функції, спрямовані на мінімізацію наслідків банківських криз [29, с. 12; 30, с. 18].

Ключовою функцією Фонду є **захисна функція**, яка реалізується шляхом гарантування та виплати відшкодування коштів фізичним особам у разі неплатоспроможності банку. Ця функція є основою всієї системи гарантування вкладів, оскільки забезпечує фактичний захист грошових заощаджень населення та зменшує фінансові втрати вкладників у межах встановленого законодавством ліміту [29, с. 13].

Не менш значущою є **стабілізаційна функція**, яка спрямована на підтримання довіри населення до банківської системи. Завдяки гарантіям відшкодування вкладники менш схильні до панічного вилучення депозитів навіть у кризові періоди, що дозволяє уникати поглиблення фінансової нестабільності та сприяє збереженню ліквідності банківських установ [30, с. 19].

Превентивна функція Фонду полягає у непрямому впливі на поведінку банків через систему обов'язкових внесків до фонду гарантування. Це стимулює банки до більш обережного управління ризиками, дотримання фінансових нормативів та підтримання належного рівня платоспроможності, оскільки ризикові установи фактично несуть більший фінансовий тягар участі у системі [29, с. 14].

Регулятивна функція проявляється у взаємодії Фонду з іншими державними органами, зокрема з Національним банком України, у процесах контролю та реагування на фінансовий стан банків. Фонд бере участь у процедурі виведення банків з ринку, що фактично робить його елементом системи банківського нагляду [30, с. 20].

Окреме місце займає **ліквідаційна функція**, яка реалізується у процесі виведення неплатоспроможних банків з ринку. Фонд здійснює тимчасову адміністрацію, координує процедури ліквідації, управляє активами банків, що перебувають у стадії ліквідації, та організовує їх продаж для максимального задоволення вимог кредиторів [29, с. 15]. Серед ключових повноважень Фонду слід виділити організацію та проведення виплат гарантованого відшкодування вкладникам. Цей процес включає формування реєстрів вкладників, перевірку даних щодо рахунків, визначення розміру відшкодування та безпосередню організацію виплат у встановлені законодавством строки. Швидкість та ефективність цих процедур є критично важливою для підтримання довіри до банківської системи [30, с. 21].

Також Фонд має повноваження щодо управління активами неплатоспроможних банків, що передбачає їх інвентаризацію, оцінку, реалізацію та спрямування отриманих коштів на задоволення вимог кредиторів. Цей напрям діяльності є важливим з точки зору мінімізації фінансових втрат та підвищення ефективності ліквідаційних процедур [29, с. 16].

Додатково Фонд бере участь у формуванні та вдосконаленні нормативно-правової бази у сфері гарантування вкладів, розробляючи внутрішні нормативні документи, методичні рекомендації та пропозиції щодо змін до законодавства. Це дозволяє системі гарантування адаптуватися до змін економічного середовища та підвищувати ефективність регулювання банківського сектору [30, с. 22].

Важливим аспектом діяльності Фонду є забезпечення прозорості процедур гарантування вкладів, що включає регулярне оприлюднення інформації про банки-учасники системи, стан їхньої фінансової стійкості та порядок здійснення виплат. Така інформаційна відкритість сприяє формуванню довіри з боку населення та зменшенню рівня фінансової невизначеності, що є критично важливим у періоди економічної нестабільності [29, с. 17; 30, с. 23].

Крім того, Фонд виконує функцію фінансового моніторингу в межах своєї компетенції, що передбачає аналіз ризиків банківської системи та участь у виявленні ознак потенційної неплатоспроможності банків. Хоча основний нагляд

здійснюється Національним банком України, взаємодія з Фондом дозволяє підвищити ефективність раннього реагування на кризові явища [29, с. 18].

Окрему роль відіграє функція захисту прав кредиторів банків, що реалізується у процесі ліквідації банківських установ. Фонд забезпечує справедливий розподіл активів між кредиторами відповідно до черговості, встановленої законодавством, що дозволяє мінімізувати соціальну напругу та забезпечити правову визначеність у процедурі ліквідації [30, с. 24].

Важливим напрямом діяльності є також міжнародне співробітництво Фонду з аналогічними установами інших держав. Така взаємодія дозволяє запозичувати кращі практики функціонування систем гарантування вкладів, удосконалювати внутрішні процедури та підвищувати відповідність української системи міжнародним стандартам фінансової безпеки [29, с. 19].

Також слід відзначити функцію фінансового планування та управління ресурсами системи гарантування. Фонд здійснює прогнозування потреб у коштах для можливих виплат вкладникам, формує резерви та забезпечує їх ефективне використання, що дозволяє підтримувати стабільність системи навіть у періоди масового виведення банків з ринку [30, с. 25].

Додатково варто підкреслити, що діяльність Фонду має значний антикризовий характер, оскільки він фактично виступає одним із ключових інструментів держави у запобіганні системним банківським кризам. У випадку різкого погіршення фінансового стану банківської системи Фонд забезпечує швидке реагування шляхом запуску процедур виведення банків з ринку та організації виплат вкладникам, що дозволяє зменшити негативний вплив кризи на економіку загалом [29, с. 20; 30, с. 26].

Водночас важливим елементом діяльності Фонду є підвищення рівня фінансової грамотності населення через інформаційно-роз'яснювальну роботу. Ознайомлення громадян із принципами функціонування системи гарантування вкладів, розмірами гарантованого відшкодування та порядком його отримання сприяє формуванню більш відповідальної поведінки вкладників та зміцненню довіри до банківської системи [29, с. 21].

Окремої уваги заслуговує роль Фонду у забезпеченні балансу інтересів між вкладниками, банками та державою. З одного боку, він гарантує захист заощаджень фізичних осіб, з іншого — не створює надмірного фінансового навантаження на банківську систему, оскільки функціонує на основі внесків учасників, а не прямого бюджетного фінансування [30, с. 27].

Також слід зазначити, що сучасний розвиток функцій Фонду характеризується посиленням цифровізації процесів, зокрема автоматизацією обліку вкладників, електронним обміном даними з банками та використанням інформаційних систем для управління ліквідаційними процедурами. Це дозволяє підвищити швидкість і точність прийняття рішень та зменшити адміністративні витрати [29, с. 22; 30, с. 28]

Висновок до розділу 2

У другому розділі роботи було досліджено правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та основні засади його функціонування в системі державного регулювання банківської діяльності. Встановлено, що Фонд є особливим інституційним утворенням, яке займає проміжне місце між державними органами та фінансовими інституціями, поєднуючи в своїй діяльності елементи управлінських і компенсаційних механізмів.

У процесі аналізу нормативно-правового забезпечення діяльності Фонду з'ясовано, що його функціонування регулюється широким колом правових актів різної юридичної сили. До них належать як основоположні норми Конституції України, так і спеціальне банківське законодавство, а також підзаконні акти, які деталізують порядок реалізації гарантійних та ліквідаційних процедур. Така багаторівнева система правового регулювання забезпечує узгодженість діяльності Фонду та його здатність ефективно реагувати на кризові ситуації у фінансовому секторі.

Окремо встановлено, що Фонд виконує не лише компенсаційну функцію, пов'язану з відшкодуванням коштів вкладникам, але й бере активну участь у процесах регулювання банківського ринку, зокрема у процедурах виведення неплатоспроможних банків та управління їх активами. Це свідчить про його

значну роль у забезпеченні стабільності банківської системи та мінімізації негативних наслідків фінансових криз.

Загалом можна зробити висновок, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб виступає важливим елементом фінансової інфраструктури держави, який забезпечує баланс між захистом інтересів вкладників і стабільністю банківського сектору, а також сприяє підвищенню довіри населення до фінансової системи України.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДУ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

3.1. Порядок відшкодування вкладів фізичним особам

Порядок відшкодування коштів вкладникам у системі гарантування вкладів є ключовим елементом механізму захисту прав фізичних осіб у банківському секторі. Його реалізація здійснюється через діяльність Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який виконує функцію спеціалізованої установи, що забезпечує виплату гарантованого відшкодування у випадку неплатоспроможності банку [12, с. 34; 15, с. 18].

Процедура відшкодування розпочинається з моменту офіційного визнання банку неплатоспроможним та введення тимчасової адміністрації. На цьому етапі Фонд отримує повноваження щодо управління банком, що дозволяє забезпечити збереження активів, документації та формування повної інформаційної бази щодо вкладників [8, с. 41; 19, с. 27].

Наступним етапом є формування реєстру вкладників, які мають право на отримання компенсації. До нього включаються фізичні особи на підставі даних бухгалтерського обліку банку та перевірених відомостей Фонду. Законодавство передбачає, що гарантоване відшкодування здійснюється виключно в межах встановленого ліміту, що забезпечує рівність усіх вкладників незалежно від розміру їхніх депозитів [10, с. 22; 18, с. 15].

Після затвердження реєстру Фонд організовує виплати через банки-агенти, які визначаються для безпосереднього обслуговування вкладників. Такий механізм дозволяє забезпечити територіальну доступність виплат та спрощує процедуру отримання коштів для громадян [14, с. 39].

Важливою особливістю є встановлення чітких строків початку та завершення виплат. Це забезпечує передбачуваність процедури та мінімізує ризик соціальної напруги серед населення. Оперативність здійснення компенсацій є одним із ключових факторів підтримання довіри до банківської системи [16, с. 31; 21, с. 20].

У випадку наявності у вкладника кількох рахунків у межах одного банку, суми депозитів підлягають об'єднанню з подальшим застосуванням законодавчо визначеного обмеження. Такий підхід забезпечує баланс між соціальним захистом вкладників і фінансовою спроможністю системи гарантування [13, с. 26].

Також передбачено механізм виправлення помилок у реєстрах вкладників. Якщо особа не була включена до списку або має неточності в облікових даних, вона має право подати заяву на уточнення інформації. Це забезпечує додаткові гарантії захисту прав громадян та підвищує точність виплат [17, с. 28].

Окрему роль відіграє інформаційна прозорість процесу відшкодування, яка реалізується через офіційні повідомлення Фонду та банки-агенти. Вкладники отримують доступ до актуальної інформації щодо строків, порядку та механізму виплат, що знижує рівень невизначеності та панічних настроїв [11, с. 19; 20, с. 24].

Крім того, процедура відшкодування передбачає тісну взаємодію Фонду з Національним банком України та іншими державними органами. Така координація забезпечує узгодженість дій усіх учасників процесу та підвищує ефективність реалізації системи гарантування [9, с. 33].

Окремо слід відзначити роль автоматизації та цифровізації процесу відшкодування. Сучасні інформаційні системи дозволяють Фонду оперативно обробляти дані вкладників, формувати реєстри та здійснювати контроль за виплатами. Це значно скорочує часові витрати та мінімізує ризики технічних помилок, що особливо важливо у випадках масового виведення банків з ринку [25, с. 21].

Крім того, порядок відшкодування враховує соціальний аспект захисту вкладників. Особлива увага приділяється найбільш вразливим категоріям населення, для яких втрата заощаджень може мати критичні наслідки. Саме тому система гарантування виконує не лише фінансову, але й соціальну функцію, сприяючи зменшенню соціальної напруги в суспільстві [23, с. 14].

Важливою складовою механізму відшкодування є також контроль за дотриманням законності під час виплат. Фонд здійснює перевірку правильності включення вкладників до реєстрів, що дозволяє запобігати зловживанням та забезпечує цільове використання коштів системи гарантування. Такий контроль сприяє підвищенню довіри до всієї процедури та зменшує ризики оскарження виплат у судовому порядку [26, с. 11; 27, с. 19].

Окрім цього, значну роль відіграє судовий захист прав вкладників. У випадках, коли виникають спірні ситуації щодо включення особи до реєстру або розміру гарантованого відшкодування, вкладники мають право звертатися до суду. Судова практика у цій сфері сприяє формуванню єдиних підходів до тлумачення норм законодавства та підвищує правову визначеність механізму гарантування [28, с. 22].

Також слід підкреслити, що ефективність порядку відшкодування значною мірою залежить від фінансової стійкості самої системи гарантування. Чим стабільніше функціонує фонд, тим швидше та повніше здійснюються виплати вкладникам, що безпосередньо впливає на загальний рівень довіри до банківської системи держави [15, с. 18; 18, с. 20].

3.2. Участь Фонду у виведенні неплатоспроможних банків з ринку

Важливим напрямом діяльності Фонд гарантування вкладів фізичних осіб є участь у процедурі виведення неплатоспроможних банків з ринку, що є одним із ключових інструментів забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників. Даний процес має складний багаторівневий характер і включає регуляторні, адміністративні, фінансові та ліквідаційні заходи, які реалізуються у тісній взаємодії з Національним банком України та іншими державними інституціями [19, с. 22; 21, с. 18].

Початковим етапом процедури є ухвалення Національним банком України рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних. Після цього Фонд отримує повноваження на запровадження тимчасової адміністрації, яка фактично перебирає управління банком. Основна мета цього етапу полягає у збереженні активів установи, припиненні ризикових операцій та недопущенні погіршення фінансового стану банку [15, с. 16; 22, с. 12].

Тимчасова адміністрація виконує функцію стабілізаційного інструменту, оскільки дозволяє “заморозити” ситуацію в банку та провести детальний аналіз його фінансового стану. На цьому етапі здійснюється інвентаризація активів і зобов’язань, перевірка кредитного портфеля, оцінка ліквідності та визначення реальної вартості майнових активів [18, с. 14].

Подальший розвиток процедури залежить від результатів аналізу. Якщо встановлюється, що банк не має можливості відновити платоспроможність, приймається рішення про його ліквідацію. Це є найпоширенішим сценарієм у практиці банківського сектору України, оскільки більшість проблемних банків не відповідають вимогам фінансової стабільності [20, с. 17].

У процесі ліквідації Фонд виступає ліквідатором або уповноваженою особою, яка здійснює повний контроль над процедурою припинення діяльності банку. До його повноважень належить управління активами, стягнення заборгованостей, продаж майна банку та формування ліквідаційної маси для задоволення вимог кредиторів [17, с. 21].

Особливе значення має реалізація активів банку, яка здійснюється через відкриті електронні торги. Такий механізм забезпечує прозорість процесу, мінімізує корупційні ризики та дозволяє отримати максимальну ринкову вартість майна. Отримані кошти спрямовуються на погашення вимог кредиторів у встановленій законодавством черговості [16, с. 27].

Ключовим елементом ліквідаційної процедури є захист інтересів вкладників-фізичних осіб, які мають пріоритетне право на отримання відшкодування. Саме ця категорія кредиторів отримує компенсацію в першу чергу, що підкреслює соціальну спрямованість системи гарантування вкладів [23, с. 13].

Важливим аспектом є також управління ризиками під час ліквідації банків. Фонд здійснює заходи щодо недопущення виведення активів, шахрайських дій та штучного заниження вартості майна. Це забезпечує збереження ліквідаційної маси та підвищує рівень повернення коштів кредиторам [20, с. 19].

Окрему роль відіграє взаємодія Фонду з правоохоронними та судовими органами, яка дозволяє розслідувати фінансові порушення, пов'язані з доведенням банків до неплатоспроможності. Така співпраця є важливою для встановлення відповідальності посадових осіб та захисту інтересів держави [19, с. 24].

Суттєвим елементом є також комунікація з вкладниками та кредиторами, яка здійснюється через офіційні канали інформування. Фонд забезпечує відкритість інформації щодо етапів ліквідації, порядку виплат та стану активів банку, що зменшує рівень соціальної напруги та підвищує довіру до фінансової системи [21, с. 20].

Додатково слід відзначити, що діяльність Фонду у сфері виведення банків з ринку має антикризовий характер. Вона спрямована на запобігання системним ризикам, які можуть виникати у випадку одночасного банкрутства кількох банківських установ, що особливо важливо для стабільності фінансового сектору [22, с. 15].

Важливим елементом у процесі виведення банків з ринку є також оцінка ефективності обраного способу ліквідації або реорганізації. У практиці застосовуються різні підходи: ліквідація з повним припиненням діяльності банку, продаж банку інвестору як цілісного майнового комплексу або передача активів і зобов'язань іншій фінансовій установі. Вибір конкретного механізму залежить від фінансового стану банку та можливостей ринку [24, с. 18; 25, с. 22].

Значну роль у цьому процесі відіграє пошук потенційних інвесторів, який здійснюється Фондом з метою мінімізації втрат і збереження частини банківської інфраструктури. У випадку успішного продажу банку як діючої установи вдається не лише зменшити витрати системи гарантування, але й зберегти робочі місця та клієнтську базу банку [26, с. 14].

Окремо слід підкреслити значення судового супроводу процедур ліквідації. У процесі виведення банків з ринку часто виникають спори щодо правомірності дій тимчасової адміністрації, включення активів до ліквідаційної маси або черговості задоволення вимог кредиторів. Судова практика у цій сфері

формує важливі правові позиції, які впливають на подальше вдосконалення механізму гарантування [27, с. 19; 28, с. 21].

Крім того, важливим є контроль за фінансовими потоками під час ліквідації банку. Фонд забезпечує облік усіх надходжень від реалізації активів та їх цільове спрямування на погашення зобов'язань. Це дозволяє уникнути нецільового використання коштів та підвищує прозорість процедури [24, с. 20].

Слід також відзначити, що виведення банків з ринку має не лише економічний, але й соціальний вимір. Масове банкрутство банків може призводити до втрати довіри населення до фінансової системи, тому своєчасні та ефективні дії Фонду мають ключове значення для запобігання соціальним потрясінням [25, с. 24].

3.3. Проблеми та перспективи вдосконалення діяльності Фонду

Діяльність Фонд гарантування вкладів фізичних осіб відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності банківського сектору та захисті прав вкладників, однак практична реалізація його функцій супроводжується низкою проблемних аспектів, що потребують подальшого вдосконалення правового та організаційного механізму. Однією з основних проблем є обмеженість фінансових ресурсів Фонду у випадку системних криз у банківському секторі. При масовому банкрутстві банківських установ власних коштів Фонду може бути недостатньо для своєчасного та повного виконання зобов'язань перед вкладниками, що створює ризики затримок у виплатах та зниження рівня довіри до системи гарантування [26, с. 18; 27, с. 21].

Іншою проблемою є тривалість процедур ліквідації неплатоспроможних банків. У практиці часто виникають ситуації, коли процес продажу активів та задоволення вимог кредиторів триває роками, що знижує ефективність системи гарантування та уповільнює повернення коштів учасникам фінансового ринку [24, с. 19].

Також існує проблема недостатньої прозорості оцінки активів банків під час їх ліквідації. Нерідко складність структури активів та їх реальна ринкова вартість не співпадають з балансовими показниками, що ускладнює процес

реалізації майна та зменшує обсяг коштів, які можуть бути спрямовані на задоволення вимог кредиторів [25, с. 23].

Окремої уваги потребує проблема судових спорів, які виникають у процесі ліквідації банків. Оскарження рішень Фонду або дій тимчасової адміністрації призводить до затягування процедур та збільшення адміністративного навантаження, що негативно впливає на ефективність усього механізму [27, с. 20]. Ще одним викликом є необхідність підвищення рівня координації між Фондом, Національним банком України та іншими державними органами. Недостатня узгодженість окремих процедур може призводити до дублювання функцій або затримок у прийнятті рішень щодо неплатоспроможних банків [28, с. 22].

Водночас перспективи вдосконалення діяльності Фонду пов'язані з подальшою гармонізацією національного законодавства із стандартами Європейського Союзу. Це передбачає удосконалення механізмів захисту вкладників, скорочення строків ліквідації банків та підвищення прозорості процедур [26, с. 16].

Важливим напрямом розвитку є також цифровізація діяльності Фонду. Впровадження сучасних інформаційних систем дозволяє автоматизувати процеси обліку вкладників, прискорити виплати та зменшити ризики технічних помилок, що підвищує ефективність всієї системи гарантування [24, с. 21].

Перспективним є також розширення джерел фінансування Фонду, зокрема шляхом удосконалення системи внесків банків-учасників та можливого залучення додаткових фінансових інструментів у кризових ситуаціях. Це дозволить підвищити стійкість системи до фінансових шоків [26, с. 19].

Додатково слід звернути увагу на проблему недостатнього рівня фінансової обізнаності населення щодо функціонування системи гарантування вкладів. Значна частина вкладників не повністю розуміє порядок відшкодування коштів, гарантовані суми та умови отримання компенсації, що іноді призводить до помилкових очікувань і соціальної напруги у кризових ситуаціях. Це свідчить про необхідність посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи з боку Фонду та банківських установ [27, с. 22; 28, с. 23].

Ще однією проблемою є залежність стабільності системи гарантування від загального стану банківського сектору. У разі погіршення макроекономічної ситуації зростає кількість неплатоспроможних банків, що створює додаткове навантаження на Фонд і може призводити до дефіциту ліквідності. Це підкреслює необхідність формування більш гнучких фінансових резервів та механізмів підтримки системи з боку держави [25, с. 22; 26, с. 20].

Проблемним аспектом також є складність повернення активів банків, що ліквідуються. Значна частина активів є проблемною або неліквідною, що ускладнює їх реалізацію та знижує рівень компенсації кредиторам. Це потребує удосконалення механізмів оцінки майна та розвитку ринку проблемних активів [24, с. 20].

Крім того, існує проблема недостатньої оперативності окремих етапів процедур, зокрема погодження рішень між державними органами та проведення конкурсних продажів активів. Адміністративні затримки можуть впливати на загальну тривалість ліквідації банків та ефективність повернення коштів вкладникам [26, с. 21].

Перспективним напрямом удосконалення є подальше посилення інституційної незалежності Фонду, що дозволить зменшити політичний вплив на його діяльність та підвищити ефективність прийняття рішень у кризових ситуаціях. Це відповідає міжнародній практиці функціонування систем гарантування вкладів [28, с. 24].

Також важливим напрямом розвитку є запровадження більш досконалих механізмів раннього реагування на фінансові ризики банків. Це дозволить виявляти проблемні установи на ранніх етапах і запобігати їх банкрутству або мінімізувати негативні наслідки для вкладників [25, с. 23].

Окремо слід відзначити необхідність удосконалення цифрових технологій у діяльності Фонду, зокрема створення єдиних електронних реєстрів вкладників та інтеграції з банківськими інформаційними системами. Це дозволить підвищити швидкість обробки даних і мінімізувати людський фактор у процесах відшкодування [27, с. 23].

Висновок до розділу 3

У цьому розділі було розглянуто порядок відшкодування вкладів фізичним особам, участь Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у виведенні неплатоспроможних банків з ринку та основні проблеми його діяльності. Проведене дослідження показало, що Фонд є важливим елементом системи захисту прав вкладників і забезпечення стабільності банківської системи України.

З'ясовано, що механізм гарантування вкладів забезпечує повернення коштів вкладникам у разі неплатоспроможності банку та сприяє зміцненню довіри населення до банківських установ. Важливе значення при цьому мають своєчасність виплат, чітке законодавче регулювання та ефективна організація роботи Фонду.

Встановлено, що під час виведення неплатоспроможних банків з ринку Фонд здійснює тимчасову адміністрацію, проводить ліквідаційні процедури, управляє активами банків та забезпечує задоволення вимог кредиторів. Це дозволяє мінімізувати негативні наслідки банкрутства банківських установ та захистити інтереси вкладників.

Разом з тим було виявлено низку проблем, серед яких недостатність фінансових ресурсів у кризових ситуаціях, тривалість ліквідаційних процедур, складність реалізації активів та наявність судових спорів. У зв'язку з цим важливими напрямками подальшого розвитку є вдосконалення законодавства, підвищення фінансової стійкості Фонду, впровадження сучасних цифрових технологій та наближення національної системи гарантування вкладів до європейських стандартів.

Отже, діяльність Фонду гарантування вкладів фізичних осіб має важливе значення для захисту прав вкладників та підтримання стабільності банківської системи України. Подальше вдосконалення механізмів його функціонування сприятиме підвищенню ефективності системи гарантування вкладів і зміцненню довіри громадян до фінансового сектору держави.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження правових засад функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні можна зробити ряд узагальнюючих висновків.

По-перше, встановлено, що система гарантування вкладів фізичних осіб є невід’ємним елементом сучасної фінансової інфраструктури держави, який виконує ключову роль у забезпеченні стабільності банківського сектору та захисті майнових прав громадян. Її функціонування спрямоване на мінімізацію ризиків втрати заощаджень населення у разі банкрутства банківських установ та запобігання панічним явищам на фінансовому ринку.

По-друге, визначено, що діяльність Фонд гарантування вкладів фізичних осіб ґрунтується на комплексі правових, організаційних та фінансових механізмів, які забезпечують реалізацію захисної, стабілізаційної, регулятивної, превентивної та ліквідаційної функцій. Саме сукупність цих функцій формує цілісну систему гарантування вкладів та визначає її ефективність у кризових умовах.

По-третє, аналіз порядку відшкодування вкладів фізичним особам свідчить, що дана процедура є чітко регламентованою та багатоступеневою. Вона включає визнання банку неплатоспроможним, запровадження тимчасової адміністрації, формування реєстру вкладників, організацію виплат через банки-агенти та здійснення безпосереднього відшкодування коштів у межах гарантованої суми. Такий механізм забезпечує оперативність повернення коштів та підтримання довіри до банківської системи.

По-четверте, встановлено, що участь Фонду у виведенні неплатоспроможних банків з ринку є складним процесом, який поєднує ліквідаційні та антикризові заходи. Він включає управління активами банків, їх реалізацію через відкриті торги, задоволення вимог кредиторів та координацію дій з державними органами. Це дозволяє мінімізувати негативні наслідки банкрутства банків для економіки держави.

По-п'яте, виявлено низку проблем у функціонуванні системи гарантування вкладів, серед яких: обмеженість фінансових ресурсів Фонду у кризових умовах, тривалість ліквідаційних процедур, складність реалізації проблемних активів, а також недостатній рівень фінансової обізнаності населення. Ці проблеми потребують комплексного вирішення на законодавчому та організаційному рівнях.

По-шосте, визначено перспективні напрями вдосконалення системи гарантування вкладів, які включають гармонізацію національного законодавства з європейськими стандартами, цифровізацію процесів, удосконалення механізмів раннього реагування на банківські ризики, а також підвищення інституційної спроможності Фонду.

Отже, система гарантування вкладів фізичних осіб є важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності держави, а її подальший розвиток безпосередньо пов'язаний із вдосконаленням правового регулювання, підвищенням ефективності управлінських процедур та зміцненням довіри населення до банківської системи України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Станом на 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 31.05.2026).
2. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. Станом на 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text> (дата звернення: 31.05.2026).
3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. Станом на 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 31.05.2026).
4. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. Станом на 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 31.05.2026).
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Станом на 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 31.05.2026).
6. Орлюк О. П. Банківське право України : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 808 с.
7. Кучерявенко М. П. Фінансове право України : підручник. Харків : Право, 2016. 440 с.
8. Ковалів М. В. Фінансове право : навчальний посібник. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с.
9. Барановський О. І. Банківська система України: теорія і практика розвитку. Київ, 2008. 386 с.
10. Вовчак О. Д. Банківська справа. Київ : КНЕУ, 2012. 560 с.
11. Демківський А. В. Гроші та кредит. Київ : Дакор, 2007. 528 с.
12. Костюченко О. А. Банківське право. Київ : А.С.К., 2003. 544 с.
13. Заверуха І. Б. Банківське право. Львів : Астролябія, 2002. 222 с.

14. Кравченко Л. М. Валютне та банківське регулювання. Київ : КНЕУ, 2001. 102 с.
15. Орлюк О. П. Фінансове право : академічний курс. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 808 с.
16. Тетарчук І., Дяків Т. Фінансове право. Київ : ЦУЛ, 2020. 160 с.
17. Барановський О. І. Банківська система України. Київ, 2008. 386 с.
18. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Офіційний сайт. URL: <https://www.fg.gov.ua> (дата звернення: 31.05.2026).
19. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 31.05.2026).
20. Васюренко О. В. Банківські операції : навчальний посібник. Київ : Знання, 2008. 318 с.
21. Міщенко В. І. Банківський нагляд : підручник. Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2011. 498 с.
22. Дзюблюк О. В. Банківська система України : становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів. Тернопіль : Вектор, 2012. 462 с.
23. Слав'юк Р. А. Банківські ризики : навчальний посібник. Київ : Знання, 2013. 352 с.
24. Коваленко В. В., Крупка М. І. Центральний банк і грошово-кредитна політика : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 280 с.
25. Мойсеєнко І. П. Банківський менеджмент : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2017. 420 с.
26. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. 2025. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 31.05.2026).
27. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Річний звіт за 2025 рік. Київ, 2026. URL: <https://www.fg.gov.ua> (дата звернення: 31.05.2026).
28. Коваленко В. В. Банківська система України : теорія та практика функціонування. Одеса : Атлант, 2018. 412 с.
29. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України. Київ, 2025. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 31.05.2026).

30. Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку : монографія / за ред. В. Г. Федоренка. Київ : Алерта, 2021. 520 с.
31. Національний банк України. Основні засади грошово-кредитної політики на 2025 рік та середньострокову перспективу. Київ, 2025. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 31.05.2026).